

Mordets anatomi

Jørn Staus Jacobsen

Mordets anatomi

MORDETS ANATOMI

© Jørn Staus Jacobsen, 2019

ScanLibris

ISBN 9788740983708

I sin bog *JFK and the Unspeakable*
skriver James W Douglass blandt andet:
... John og Robert Kennedy var indstillet på
at fremme initiativer for fred
med samme fasthed, som man normalt
forbinder med det at føre krig ...
Hvis det at søge fred på den beslutsomme måde,
som de gjorde, er ensbetydende med
at gøre sig til fjende af nationalstaten
og dens forståelse af begrebet sikkerhed,
er vi alle blevet til potentielle fjender
af staten. Enhver kan og skulle måske
blive fredsaktivist for derved at blive en naturlig
fjende af staten, hvis formål er blevet
ensbetydende med det at føre krig.

1961

Algier

DE TO TORTURBØDLER stod og betragtede deres bevidstløse offer. Redaktøren af den forbudte algeriske avis havde endnu ikke røbet identiteten på en eneste af de landsmænd, der havde givet ham husly i forbindelse franskmændenes efterlysning af ham.

"Lad os gå ud og få en øl," sagde den ene. "Så får han en omgang til, når han vågner."

Den arabiske redaktør lå fastspændt på en planke, som de to franske officerer benyttede i deres afhøring af fangerne. Inden vandtorturen havde de forgæves forsøgt at få ham til at tale ved at sende elektrisk strøm gennem hans mest følsomme dele af kroppen. Uden held.

Vandet fra den bevidstløse på planken dryppede ned på gulvet og blandede sig med gammelt og nyt opkast. Kluden, som man havde brugt til at dække mandens næse og mund, lå henslængt på hans afmagrede bryst. Fra slangen, der leverede vandet, løb stadig en stille strøm, fordi ingen endnu havde fundet det ulejligheden værd at udskifte pakningen i hanen.

De to, der var løjtnanter i faldskærmskompagniet, gik ud i køkkenet. Den største tog to øl fra køleskabet og åbnede dem. Han rakte den ene til kollegaen og drak af sin egen i én lang slurk.

"Ah," sagde han og så velbehageligt på den dugvåde flaske. "Lige, hvad jeg trængte til."

Hans tætklippede hoved forekom alt for lille i forhold til hans brede, muskuløse krop.

"Fandens så genstridig, den satan er," sagde han og tog

endnu en slurk af flasken.

”Vi skal nok få svinet til at tale efter en omgang med den store generator,” svarede den anden.

Som indledning til dagens tortur, havde de benyttet den mindste af deres strømførende apparater, hvilket plejede at være tilstrækkeligt for at få de udvalgte tunger på gled.

Den anden løjtnant var betydeligt mindre en den første, men forekom mindst lige så frygtindgydende. Hans markerede ansigt havde et brutalt udtryk, som skræmte enhver, der var genstand for hans årvågne, kolde blik.

”Jeg hader, når hans slags spiller hård negl,” sagde den største. ”Det giver mig altid lyst til at tæve lortet ud af kroppen på dem.”

”Det samme her. Der er bare det ved det, at vi får meget lidt ud af et maltrakteret lig.”

”Bortset fra fornøjelsen,” lo den første. ”Gud ved, om det lykkes at gøre kål på generalen?”

”Det må vi håbe. Det er kun, hvad han fortjener. Hvem kunne vide, at han havde til hensigt at snigløbe os.”

Generalen var Frankrigs legendariske præsident Charles De Gaulle, som de nationalistisk indstillede af fransk oprindelse havde hjulpet til magten, men som havde svigtet dem ved at støtte den arabiske del af den algeriske befolkning i deres ønske om selvstændighed. Som svar havde de bedragne fransk-mænd og deres generaler besluttet at hævne sig gennem et kup og skaffe De Gaulle af vejen.

”På Mødet i Madrid udtrykte amerikanerne vild forargelse over De Gaulles dispositioner,” fortsatte den største. ”Godt at vide, at de er på vores side.”

”Det var de også i Indokina, og alligevel fik vi røvfuld i Dien Bien Phu.”

”Det sker ikke her, uanset hvilken form for hjælp, vi kan forvente af amerikanerne. Alt, hvad der er tilbage af FLN og de

svin til forrædere, skal få, hvad de fortjener.”

”Måske lader amerikanerne os i stikken efter den røvfuld, Fidel Castro gav dem i forbindelse med deres fejlslagne invasion?”

”Hvis det ikke er propaganda fra kommunisternes side?”

”Alverdens aviser og tv-stationer bringer billeder af de tilfangetagende,” svarede den anden. ”Flere europæiske og amerikanske politikere har fordømt aktionen og kalder den en overgreb på en suveræn nations indre anliggender. De giver Kennedy skylden.”

”Vor Herre bevar’s. Overklasseløg. Han har naturligvis ikke en skid forstand på krig.”

”Jeg har læst, at han var kaptajn i marinen og blev såret i kamp i Stillehavet under krigen,” sagde den anden.

”Hvis det ikke også er løgn. Tror du svinet er vågen? Skal vi gå ind og se, om han er i stødet?”

”Jeg kunne godt drikke en pilsner til.”

”Du siger noget. Så lader vi ham svede lidt endnu,” sagde den største og tog to pilsnere ud af skabet.

”Han ligner en, der gerne vil have det overstået.”

”Hård negl. Han må bare ikke dø mellem hænderne på os. Det, der er galt med skiderikker af hans slags, er at de ikke er bange for at dø.”

”Fordi, der venter dem 72 jomfruer forude.”

”Gud ved, om de virkelig tror på det sludder?”

”Min gamle, naive bedstemor troede, hun fik sin ungdom tilbage og kom til at sidde til højbords med Sct. Peter og resten af banden,” sagde den anden.

”Så heldige er vi næppe.”

”Mon der ikke venter et par ludere på os i helvede, eller hvor man nu havner?”

”Kun hvis vi tror på krigsguder som Mars eller Thor,” sagde den største. ”I så fald kan vi se frem til den store belønning.”

”Jeg ville hellere have hende, kaptajnen tog sig af i går.”

”Ja, for fanden mand, hvor så hun godt ud.”

”Han gik rigtigt til hende. Hun skreg den halve nat.”

”Fy for fanden. Han er også dybt pervers. Stodderen reserverer altid de smukkeste kvinder til sig selv.”

Den største af de to tog en slurk af flasken og skiftede emne.

”Mon de virkelig har tænkt sig at nakke Generalen?”

”Helt sikkert. Kaptajnen sagde, han havde det fra højeste sted,” svarede den anden. ”Ingen pardon. De nakker ham på stedet ifølge planen. Han får som fortjent. Svinet har forrådt os ud over alle grænser.”

”Men hvad hvis amerikanerne er imod?”

”De er sgu ikke imod. Tværtimod. Ifølge kaptajnen var deres repræsentanter de mest uforsonlige på mødet i Madrid.”

”CIA?”

”CIA, eller en af deres folk i NATO, Gladio, et af de andre efterretningsvæsenere eller stik i rend drenge fra deres ambassader. Hvad ved Jeg. Al hurlumhejet styres af CIA, der igen er styret af Det hvide Hus, siger kaptajnen.”

”Det lyder, som vi ikke har en skid at sige: at amerikanerne i sidste ende bestemmer alt.”

”Det er ikke helt forkert, hvis man ellers kan stole på kaptajnen,” sagde den anden. ”Han påstår, at vi og resten af Den vestlige Verden med alle kolonier har været i lommen på USA siden slutningen af Anden Verdenskrig.”

”Det skal nok være rigtigt. Måske lod de os tabe i Dien Bien Phu for selv at komme til fadet?”

”Og måske lader de os også tabe her for selv at intervenere? Det siges, at de har sendt et nyt kontingent instruktører og rådgivere til Saigon. Inden vi ser os om, har de overtaget magten, jaget Ho Chi Minh på porten og udstyret os med endnu en lang næse.”

”Eller får røvfuld ligesom os,” sagde den største.

”Deres militære overlegenhed gør, at de er i stand til at bombe enhver nation tilbage til stenalderen, så let som at klø sig i nakken.”

”Det tillader russerne og kineserne aldrig.”

”Hellere yankee’er end kommunister.”

”Enig. Lad os gå ind og ordne svinet.”

De gik tilbage til forhørslokalet.

”Ahaa, så er han endelig vågen. Vor ven redaktøren er vågen og klar til en omgang til,” sagde den største af løjtnanterne.

Deres to menige hjælpere stod lænet op ad muren og røg. Begge trådte ud på gulvet og slukkede deres cigaretter, i samme øjeblik deres overordnede trådte ind.

”Så passer det måske redaktøren at fortælle, hvor han har gemt sig i al den tid, vi har ledt efter ham?” fortsatte løjtnanten. ”Hvad med at få tungen på gled? Så han kan slippe for yderligere ubehageligheder.”

Begge løjtnanter stod og stirrede afventende på deres offer.

”Nå ikke,” sagde den anden og hamrede en knyttet næve ned i maven på den fastspændte mand.

Der lød et brøl fra offeret efterfulgt af et gennemtrængende skrig. Det næste knytnæveslag sendte en stråle opkast ud over kollegaens højre underarm. Denne stirrede forundret på armen, mens han strakte den ud fra kroppen i væmmelse. Så gik hen og åbnede for vandhanen og skyllede den ren.

”Sikke et forbandet svin,” råbte han og hævede vandslangen over den skyldige.

Derefter lod han af al kraft slagene hagle ned over den formasteliges ansigt i afsindig vrede.

”Hvad fanden bilder sådan et svin sig ind,” råbte han hysterisk, overdøvet af den fastspændtes skrig.

”Lad os give ham en tur med generatoren,” sagde den største.

Den forurettede løjtnant indstillede afstraffelsen og smed

slangen fra sig på gulvet. Skrigene standsede brat og blev afløst af en stønnende vejtrækning.

Den arabiske redaktørs ansigt lignede en blodig masse. Kinder, læber og øjenlåg var svulmet op som følge af den voldsomme behandling. Ændringen af det før så karakterfaste ansigt var total. End ikke hans nærmeste familie ville være i stand til at genkende ham.

Der lød en gurglende lyd fra den mishandlede mund. En blanding af blod og spyt løb ud af mundvigene på ham og videre ned ad kæberne og halsen.

”Bær ham ind i afhøringsrummet,” sagde den største af løjtnanterne til de to menige.

De to greb fat i hver sin ende af planken og bevægede sig i trippende gang ind i rummet ved siden af. Vægten af planken med dens offer var lige ved at være for meget for dem, da planken næsten vejede det samme som den radmagre araber.

I rummet stod et lille cafébord med en generator, der næsten fyldte hele bordet. Den største løjtnant tog to ledninger, der var forbundet til apparatet og som hver endte i et overdimensioneret *krokodillenæb*. Den ene savtakkede klemme satte han i redaktørens venstre øre, mens han fæstnede den anden til mandens penis.

”Er der noget, du ønsker at fortælle os, inden vi starter på løjerne?” lød det tonløst fra løjtnanten.

En svag gurglende lyd fra deres offer var den eneste respons på spørgsmålet.

Den anden løjtnant havde allerede sat sig foran apparatet med højre hånd hvilende på dets håndsving.

”Så kører vi,” sagde hans stående kollega.

Den anden drejede håndsvinget i en jævn bevægelse, hvilket fik manden på brættet til at reagere med en spasmeagtig bevægelse af alle lemmer samt hoved og torso. Et gennemtrængende skrig fyldte luften og ophørte først, da løjtnanten lod

håndsvinget hvile.

”Det var for at kalde os mordere og torturbøddler i din lorteavis,” sagde den største. ”Har du noget at tilføje?”

Da han kun fik en stønnende lyd til svar, vendte han sig mod sin kollega ved generatoren.

”Lad os gi’ den en tand til,” sagde han og så igen i retning af fangen. ”Vi skal nok få dig til at tale, om vi så skal bruge hele dagen på det.”

Den anden drejede igen på håndsvinget.

”Stop en klud i munden på ham,” råbte han for at overdøve redaktørens skrig.

Ham på gulvet gav tegn til de menige om at effektuere ordren.

Den ene gik hen til brættet og tog den gennemblødte klud på den skrigendes bryst, rullede den sammen og pressede den i munden på ham.

Skriget forstummede næsten. Kluden havde gjort sin virkning. Kun en uhyggelig, brummende lyd trængte gennem kluden, halsen og kinderne.

”Bliv stående,” kommandere den anden, da den menige ville gå tilbage til sin tidligere plads.

”Og det er for at skrive i din lorteavis, at Frankrig ingen legitim ret har til at okkupere en historisk uafhængig nation,” sagde kollegaen på gulvet.

Løjtnanten ved apparatet holdt igen en pause.

”Tag kluden ud,” kommandere han.

”Hvem holdt dig skjult i den tid, du var eftersøgt?” spurgte ham på gulvet.

Igen fik de kun en gurglende lyd til svar.

”En tand til,” fortsatte han og gav tegn til, at den menige atter skulle stoppe kluden i munden på den genstridige araber.

Løjtnanten ved apparatet forhøjede på ny strømstyrken, inden han atter begyndte at dreje på håndtaget.

”Og det er for at brække sig ned ad mig,” lød det sammenbidt fra den forurettede.

Efter nogen tid holdt løjtnanten ved apparatet atter en pause.

”Fjern kluden,” lød det igen.

”Jeg tror, han er ...”

Ikke en lyd hørtes fra manden på brættet. Den udmagrede, benede skikkelse lå fuldstændig stille. Ikke en muskel rørte sig som reaktion på den voldsomme behandling.

Den største skubbede den menige til side og bøjede sig ned over sit offer.

”Jeg tror sgu, han er død,” sagde han i et irriteret, fornærmet tonefald. ”Skiderikken er sgu død.”

”Hent lægen,” brølede den anden i retning af de menige.

Den ene sprang af sted, så hurtigt han kunne. Øjeblikket efter dukkede en kittelklædt midaldrende mand op med et stetoskop stikkende op af en af kitlens lommer.

Hurtigt gik han hen til manden på brættet og indledte førstehjælp i form af stødagtige bevægelser mod brystkassen med begge hænder.

”Der er ikke noget at gøre,” lød det opgivende efter et stykke tid. ”Ham får vi ikke liv i igen.”

”Satans også,” sagde den største og krummede sig sammen af ærgrelse.

Lægen kastede et blik på generatorens indstillingsviser.

”Ikke så sært,” sagde han. ”Den er jo skruet helt i bund.”

Da de menige og yderligere to hjælpere havde fjernet den døde fra forhørslokalet, gik løjtnanterne tilbage til køkkenet for at styrke sig på en kold øl.

”Satans også,” sagde den største og tog en lang slurk.

”Hvor der handles, der spildes,” lød det til svar. ”Heldigvis hørte han til de mindre betydningsfulde.”

”Men alligevel. Rent principielt.”

Den største tog endnu en slurk, inden han fortsatte.

”Hvad hvis kuppet mod generalen mislykkes?”

”Så kan man tage til Congo og slå sorte ihjel. Der mangler de erfarne folk som os.”

Den store så eftertænksomt på den anden.

”Du siger sgu noget. Hvorfor ikke Congo? Måske er det lettere at få sorte tunger på gled.”

1961

Nordrhodesia

ANDRÉ LACOUR KØRTE alt, hvad hans 12 år gamle Citroen Traction Avant 11 CV formåede. Bilen hoppede og dansede ad den bumpede vej og truede med at bryde sammen. Den midaldrende reporter forsøgte at berolige sig med, at der kun var få km fra Ndola til det sted, hvor man sagde, generalsekretærens forulykkede fly var fundet.

Dag Hammarskjöld, FN's generalsekretær, var taget fra Elisabethville sidst på eftermiddagen dagen før med forventet ankomst til lufthavnen i Ndola omkring midnat. Nu skrev man den 18. september 1961. Der var gået mere end 12 timer, inden man fandt det savnede fly.

André var mødt op i lufthavnen ved 10-tiden aftenen før for at fotografere FN-delegationen med håb om en udtalelse fra generalsekretæren vedrørende dennes forventninger til mødet med Moise Tshombe, Katanga-provinsens selvudråbte præsident.

Efter tre timers venten, fik han besked om, at Hammarskjölds DC 6B, kaldt *Albertina*, havde aflyst landingen og var fortsat til en alternativ lufthavn. Ærgerlig over den spildte nattevagt var André kørt hjem og først vågnet sent på formiddagen.

Kort før middag kontaktede han politiet for at spørge om nyt. Her fik han at vide, at man havde fået flere henvendelser om et underligt lysglimt på himlen et godt stykke vest for lufthavnen på det tidspunkt, hvor FN-flyet skulle være ankommet.

En eftersøgning blev sat i gang. Midt på eftermiddagen fandt man vraget af det nedstyrtede fly. Alle ombordværende var

dræbt, oplyste Andrés kontakt.

Et hul i den misligholdte vej fik André til at lette i sædet. Han håbede inderligt, at bilen ikke havde lidt skade og holdt de sidste kilometer. Hvis ikke var han tvunget til at gå. Bentøjat var efterhånden ikke mere bevendt end Citroen'en.

Umiddelbart efter bumpet fik han øje på tre afrikanske mænd, der stod i vejkanthen. Han standsede bilen og stod ud for at spørge, om han var på rette vej. Det var han, tænkte han, inden han fik spurgt. En gennemtrængende lugt af røg strømmede ham i møde fra kørselsretningen. Samtidigt udelukkede han, at det var lugten fra de trækulsmiler, som mændene bevogtede, og som rejste sig over jordniveau i rydningen bag dem. Han hilste med et smil og fik bekræftet, at det ikke var røgen af trækul, der fyldte hans næse og lunger. Lugten stammede umiskendeligt fra en blanding af brændstof, kunststoffer og død.

Den yngst udseende af de tre mænd forklarede på fejlfrit fransk, at resterne af flyet befandt sig et par km fremme. André takkede og fortsatte kørslen.

Bagefter ærgrede det ham, at han ikke havde spurgt dem, om de havde observeret noget forud for styrtet. Som kulsviere havde de sikkert overnattet på stedet for at holde øje med brændingen, og at ingen forgreb sig på de færdige kul. Det måtte vente til på hjemvejen, besluttede han. Hvis Hammar-skjöld's fly havde været under indflyvning til lufthavnen måtte støjen fra de fire motorer havde vækket dem og fået dem til at vende blikket mod himlen. Måske havde de tre kulsviere set noget, som det var værd at spørge nærmere til.

Han standsede i vejkanthen bag rækken af jeeps, ambulancer og personvogne. Et stykke fra vejen var bevoksningen på en lang lige strækning delvist ryddet for vegetation. Det, der var tilbage, var enten splintret til ukendelighed eller forkullet på grund af den hærgende brand. Det var tydeligt, at ildløsen var

resultatet af flyets møde med træer og jordsmon, næret af flyets brændstof. Det frygtelige syn var resultatet af den totale katastrofe.

Oplevelsen var så chokerende, at det tog André nogle minutter, inden han var i stand til at samle sig sammen til at tage ødelæggelserne i nærmere øjesyn. I udkanten af ulykkesstedet lå den lange række omkomne fra flyet og afventede videre transport. Liget af Dag Hammarskjöld var allerede båret ud til en ambulance, fik han at vide.

For at undgå at blive vist bort valgte han at bevæge sig så ubemærket som muligt rundt i periferien af ulykkesstedet. Af og til hævdede han sit lille Leica kamera for at forevige de forvredne vrage, hvorfra det stadigt ulmede efter en langt voldsommere brand.

Det undrede ham, at der hovedsageligt kun var hvide mænd at se på tomten. Foruden brandmænd var der officerer fra både politi og hæren. Normalt satte man sorte afrikanere til det beskidte arbejde. Ligesom i minerne spredt ud over i Katanga-provinsen og Den rhodesiske Føderation. I det såkaldte *Kobberbælte*, der var ejet af belgiske, engelske og amerikanske mineselskaber, arbejdede de indfødte under noget nær slave-lignende forhold. I lighed med det apartheidstyrede Sydafrika. Det var samme styreform, de tilbageværende belgiere og amerikanere ønskede i Katanga: et føjeligt Katanga, løsrevet fra det øvrige Congo, som man beskyldte for at nære socialistiske utopier. Tanken om et kommunistisk inspireret og sovjetisk støttet styre efter selvstændigheden for godt et år siden red europæerne og amerikanerne som en mare. Hvad ville der blive af de rigdomme, som landenes multinationale selskaber hentede ud af de congolesiske miner? Hvor fandt man kobber, ædelstene og ikke mindst uran i samme mængder og til priser, som man selv bestemte? Det var det, hele miseren handlede om, og som havde kostet den nye stats premier-

minister Patrice Lumumba livet for otte måneder siden, kun 36 år gammel.

André huskede det, som var det i går: hvorledes man havde tortureret den tilfangetagende Lumumba, Joseph Okito, næstformand for senatet, og en af hans ministre, Maurice Mpolo. Overgrebene havde fundet sted i Elisabethvilles lufthavn. Derefter havde man ført fangerne bort på ladet af en pickup til yderligere tortur og endelig eksekution. Selv om man havde forsøgt at dække for udsynet til mishandlingerne, var det lykkedes ham at fotograferet hen over hovederne på de forsamlede. *Skuddene i blinde* viste sig at være et *scoop*. Billederne af den bagbundne og forslåede Lumumba gik verden rundt og bidrog til skabelsen af det symbol på trods og mod, som de sidste glimt af den tilfangetagende frihedshelt efterlod.

Hvorfor var erindringen om Patrice Lumumba pludselig dukket op her midt i den totale katastrofe, tænkte han. Var det, fordi hans journalistiske fornemmelse sagde ham, at der kunne være en forbindelse? Det svenske FN-fly var kendt for at høre til de mest sikre og bedst vedligeholdte. Det samme kunne man sjældent sige om fly, der opererede på disse kanter. På samme måde var dets svenske besætning kendt for at høre til de bedst uddannede og mest erfarne. Havde der været en bombe om bord, var et nærliggende spørgsmål.

André rystede opgivende på hovedet. At bringe en så konspiratorisk tanke til torvs var ikke uden risiko, tænkte han. Det var nærliggende at slutte, hvem der ville tabe ved en aftale mellem Hammarskjöld og Tshombe. En sådan ville formentlig medføre, at Katanga blev underlagt det FN-anerkendte styre i Leopoldville. Den foruroligende tanke fik ham til at tænke otte måneder tilbage i tiden. Det var den dag, da den tilfangetagne Lumumba blev bragt til Katanga. I Elisabethville havde FN's mand newzealænderen Ian Berendsen og hans blå beretter

forholdt sig så godt som passivt. Berendsen havde blot anbefalet at Lumumba og hans to lidelsesfæller blev sendt tilbage til Leopoldville. Der ud over havde han og hans folk intet gjort for at hjælpe den folkevalgte premierminister ud af sit skæbnesvangre fangenskab.

Med Hammarskjölds entre på den afrikanske scene voksede uroen blandt de hvide for, at det ville lykkes at genforene Katanga med resten af den nye stat. Frygten for følgerne var ikke alene at spore i regeringskontorerne i Bruxelles, London og Washington, men også i Sallisbury og Pretoria. De hvide herskere i Den rhodesiske Føderation og apartheidstyrets hvide magthavere i Sydafrika frygtede, at nogle ukontrollable tendenser i Congo skulle vokse og brede sig ind over den nordrhodesiske grænse og bevæge sig syd på.

Da André havde fået de billeder, han ønskede, besluttede han at vende tilbage til Ndola for at fremkalde filmen og afsende de første telexer. På vej hen til bilen traf han på en af sine kontakter fra det rhodesiske politi. Betjenten fortalte, at man havde fundet en overlevende blandt de forulykkede. Manden havde været ved bevidsthed og fortalt, at han var amerikaner og sikkerhedschef for generalsekretæren.

Her var endnu et *scoop*, tænkte André og besluttede at gøre alt for at få et interview med den overlevende. I bedste fald kunne sikkerhedschefen løfte sløret for, hvad der var årsag til ulykken.

Den opmuntrende nyhed fik ham til at tænke på de tre afrikanere ved milerne et par km tilbage ad vejen. Beslutsomt satte han sig ind i bilen og kørte tilbage mod Ndola. Måske havde de observeret et eller andet usædvanligt forud for styrtet.

De tre kulsviere stod endnu i vejkantene og betragtede trafikken til og fra ulykkesstedet. André standsede, steg ud af bilen og henvendte sig til den samme unge mand, som havde ført ordet tidligere.

”Jeg er journalist og vil høre, om I lagde mærke til noget særligt forud for flystyrtet i nat?” sagde han.

De tre så på hinanden, som overvejede de, hvad de skulle sige. Så vendte den yngste sig mod André og begyndte at fortælle.

”Vi lå og sov, da vi blev vækket af den gennemtrængende lyd fra et Fouga jagerfly meget tæt på. Det lød, som når det kommer fra stor højde og dykker ned mod en landsby for at kaste en bombe. Vi frygtede, at det var os, piloten havde til hensigt at ramme med bomben eller dets maskingeværild og løb væk fra bålet og ind mellem træerne. Herfra så vi det vende i en stor bue og forsvinde. Lidt senere hørte vi lyden fra et propelfly, som passerede forbi forfulgt af Fouga’en. Øjeblikket efter lød et højt brag fulgt af et lysglimt på himmelen. Ingen af os var i tvivl om, hvad der var sket. Fouga’en havde skudt det store propelfly ned.”

Den unge afrikaner holdt inde med sin beretning. André var lamslået. Han havde svært ved at fatte, hvad han lige havde hørt. Kunne det virkelig være sandt, hvad den unge afrikaner fortalte? At det var en bevist fjendtlig handling, der havde forårsaget styrtet? Og i så fald: Hvad var hensigten med så nådesløst at tilintetgøre FN-generalsekretæren og flyets øvrige besætning?

De to andre havde stået og lyttet interesseret til den tredjes fortælling. Nu snakkede alle tre sammen på de indfødtes sprog, som André ikke forstod et ord af. Var de bange for, at den yngre havde sagt for meget, at det, han havde sagt, kunne skade dem alle? Måske frygtede de, at Fouga’en ville jævne deres landsby med jorden, hvis de hvide fandt ud af, hvad de havde fortalt journalisten?

”I skal ikke være bange. Jeg nævner ikke, hvorfra jeg har min viden,” forsøgte han at berolige dem.

Dog viste det sig, at det ikke var angst for afsløring, der

havde sat afrikanernes snak i gang. Den yngste fortsatte:

”Ved morgengry enedes vi om at gå i retning af stedet, hvorfra vi havde set lysglimtet og det efterfølgende ildskær på himlen. Da vi kom frem til stedet var en stor del af skoven indhyllet i røg. På grund af brandens omfang og det totalt ødelagte fly blev vi enige om, at ingen kunne have overlevet styrtet. Alligevel besluttede vi at undersøge, om der skulle være nogen i live. Ligesom vi havde indledt vor søgen, blev vi råbt an af nogle uniformerede hvide mænd, der beordrede os væk fra stedet og selv begyndte at undersøge tomten. Da vi nåede tilbage til milerne, så vi de samme mænd køre tilbage mod Ndola i høj fart. Vi regnede med at de var kørt efter yderligere hjælp, uden at der skete noget. Først adskillige timer senere dukkede der redningshold op med kurs mod ulykkesstedet.”

Den sidste del af den unge afrikaners beretning gjorde André endnu mere forvirret og utryg. Fornemmelsen af, at et eller andet var grueligt galt, var vanskelig at slippe. Det hele oste langt væk af noget, der bedst kunne beskrives som en sammensværgelse.

Usikkerheden ledte tanken hen på natten før, hvor han havde siddet og ventet forgæves i timevis. Var det allerede da besluttet, at Dag Hammarskjöld ikke måtte nå frem til det aftalte møde? Var udsigten til et muligt kompromis mellem Moise Tshombe og generalsekretæren så uacceptabelt set fra de hvides side, at man valgte at sætte ham uden for indflydelse. Det var ikke svært at få øje på fordelene ved Hammarskjölds død set fra Belgien, Storbritannien og USA's side. Med Tshombe ved magten kunne de amerikanske og europæiske ejere forsat drive deres profitgivende miner i Kobberbæltet, som de lystede, uden at frygte de skiftende sorte magthaveres luner i Leopoldville. Samtidigt mindskede man risikoen for, at socialistiske ideer bredte sig mod syd over grænsen til Den

rhodesiske Føderations hvide magthavere og ind i Sydafrika og true de hvides apartheidstyre.

Andrés kakofoni af nærliggende spørgsmål fostrede lige så skræmmende svar. Det samme med usikkerheden, alt imens han gjorde sit bedste for at styre uden om de mange forræderiske huller ad den bumpede vej mod Ndola.

Seks dag efter flyulykken døde den eneste overlevende fra FN-flyet, Harold Julien, som lægerne havde spået ville overleve. At dødsårsagen skyldtes nyresvigt, bragte endnu en gang næring til Andrés voksende, nagende tvivl: Kunne diagnosen være et bekvemt dække for et mere skræmmende endeligt?

1985

Tre måneder før mordet på Olof Palme

SNEEN VAR FOR længst faldet over Värmland og var delvist tøet igen. Snesjappet på vejen slog op mod Volvoens hjulkasser, hvorfor de fire mænd i stationcaren hævede stemmerne mere, end det egentligt var nødvendigt for at blive hørt. De nedbørstunge skyer truede med nyt snefald. Bilens fører tændte for radioen, hvis lokale vejrprognose lovede mere nedbør.

Inden de nåede frem til Filipstad, dalede de første snefnug ned over landskabet. Efter yderligere en kilometers kørsel faldt de så tæt, at vinduesviskerne havde svært med at følge med.

”Lad os håbe, vi når det,” sagde bilens fører. ”Ellers bliver vi nød til at sætte snekæderne på.”

Bilens ejer var en høj, muskuløs mand på 45 år. Tindingerne i det tætklippede, mørke hår over det smalle, markerede ansigt var begyndt at gråne. Det bitre drag om munden havde tegnet et par permanente dybe furer, der forstærkede indtrykket af en menneske, man skulle være sig for at komme for tæt på. Hans borgerlige navn var Henrik Dalgren. Om nøjagtigt en måned havde han beklædt stillingen som politibetjent i Stockholm på 21. år. Når han skulle i kontakt med eller var på øvelse med *stay behind*-gruppens andre medlemmer benyttede han sig af sit dæknavn Alf Larsson.

Det samme var tilfældet med de øvrige tre i vognen. Af grunde, som man tillagde forsigtighedshensyn over for fjenden, var man enedes om altid at benytte dæknavne i operativt ærinde. Frygten var, hvad fjenden og dens spioner kunne bruge identiteterne til i en krigssituation eller forud for en sådan. Den obligatoriske brug af dæknavne blev således set som en nødvendig foranstaltning mod en yderst sofistikeret, kompetent

og allestedsnærværende fjende. Spioner fandtes over alt i det frie svenske samfund. Selv i toppen af magtapparatet lurede den kommunistiske fare. Blandt ikke så få af organisationens medlemmer betragtedes det som en fastslået kendsgerning, at statsministeren var Kremls vildførte lakaj.

"De andre er sikkert allerede ankommet," sagde vognens forreste passager og så på sit ur.

Han hed Björn Petersson, var reserveofficer, og havde netop passeret de 50 år. Hans godmodige runde ansigt passede til hans bjørneagtige, men i øvrigt veltrænede statur. Hans dæknavn var Sven Holm.

"Sikkert," svarede chaufføren.

"Jeg er ked af, at I måtte vente," sagde manden bag Björn. "Den skide kranvogn var længe om at komme."

På vej hjem fra et besøg hos sine forældre, var han endt i grøften på grund af en anden bilists uventede opbremsning. Af samme grund var han ankommet tre kvarter for sent til aftalt afgangstid.

Hans navn var Per Renquist. Han var 33 år, den yngste i vognen og jagersoldat på orlov. Han var middelhøj og atletisk bygget. Hans kønne, drengede kontrafej havde let til smil. Dog formåede han på et øjeblik at skifte til en mere alvorlig attitude, dersom situationen krævede det. Hans dæknavn var Kjell Lindström.

Den monotone kørsel med skov på begge sider af vejen skiftede til åbninger i landskabet med stadig hyppigere bebyggelse. De var nået til Filipstad. Uden for byen drejede Dalgren til venstre ad en vej, der var ryddet for sne for kort tid siden.

"Det ser ud til, at Ekman har kommanderet sneploven ud, så hans gæster kommer sikkert op ad fjeldet," sagde manden bag chaufføren. "Du har vel pigdæk på?"

Med sine 64 år var Göran Björklund den ældste i selskabet. Han var ingeniør hos Bofors og så yngre ud end sin alder. Han